

نقش رهبری نظام در کارآمدی دیپلماسی عمومی از طریق مدیریت تصویر

DOR: 20.1001.1.23225580.1400.11.1.6.4

نوع مقاله: پژوهشی

سید جلال دهقانی فیروزآبادی^۱، محمد ستوده^۲، حسین ارجینی^۳، محمدعلی صادق زاده^۴

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۳/۲۷

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۱۲/۲۴

چکیده

دیپلماسی عمومی یکی از ابزارهای مؤثر نیل به اهداف سیاست خارجی ایران محسوب می شود. جایگاه و نقش امام خمینی و مقام معظم رهبری در جهت دهی به افکار عمومی سایر ملت ها به منظور صیانت از ارزش های اسلام و انقلاب از اهمیت بالایی برخوردار می باشد. در این مقاله در پاسخ به این سوال اصلی که نقش رهبری نظام در ارائه تصویر مثبت و مطلوب از جمهوری اسلامی ایران، جهت تأمین منافع ملی و مصالح اسلامی چیست؟ این فرضیه مورد آزمون قرار گرفت که رهبری نظام با توجه به قدرت سیاسی و جایگاه خود بعنوان مرجع دینی، در فعال سازی، تقویت و کارآمدی دیپلماسی عمومی جمهوری اسلامی ایران از طریق توسعه قدرت نرم کشور، ارائه جامعه الگو و معرفی تمدن اسلامی - ایرانی، آگاهی بخشی به افکار عمومی جهان نسبت به اهداف، ارزش ها و آرمان های ایران اسلامی و مقابله با کژتای های دشمن نقش تعیین کننده ای در مقبولیت و افزایش اعتبار ایران در سطح منطقه و فرامنطقه داشته است. بر این اساس شناخت عوامل تأثیرگذار بر دیپلماسی عمومی کشور می تواند به بهره گیری بیشتر از فرصت های فرا رو جهت نیل به اهداف انقلاب و نظام اسلامی کمک نماید.

واژه گان کلیدی: رهبری نظام، انقلاب اسلامی، دیپلماسی عمومی، تصویر مطلوب، کارآمدی.

* این مقاله مستخرج از رساله دکتری می باشد.

۱- استاد روابط بین الملل دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

۲- دانشیار روابط بین الملل دانشگاه باقرالعلوم (ع)، قم، ایران.

۳- استادیار گروه انقلاب اسلامی دانشگاه معارف اسلامی، قم، ایران

۴- دکتری انقلاب اسلامی ایران از دانشگاه معارف اسلامی، قم، ایران (نویسنده مسئول)

مقدمه

در دیپلماسی عمومی مدیریت تصویر و شکل‌دهی به افکار عمومی از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است. دست یابی به این هدف از طریق برقراری ارتباط بلند مدت با مردم سایر کشورها صورت می‌گیرد که می‌تواند کمک موثری را به دیپلماسی رسمی کشورها داشته باشد. مدیریت تصویر با هدف افزایش اعتبار و کسب اعتماد جهانی نقش بسزایی در پذیرش اذهان عمومی نسبت به تعامل، گفتگو، برقراری روابط با دوام و کاهش تنش دارد. با توجه به بازتاب انقلاب اسلامی ایران و دستاوردهای آن در میان مردم منطقه و مردم سایر جهان، همواره قدرت‌های بزرگ سلطه‌جو، در پی تخریب و تشویش افکار عمومی از طریق تبلیغات منفی و ارائه تصویر غیر واقعی از جمهوری اسلامی ایران بوده‌اند؛ تا مقبولیت و پذیرش آرمان‌ها و اهداف انقلاب اسلامی توسط ملت‌ها با چالش مواجه گردد و از طرفی برای خود حاشیه‌ای امن جهت ادامه سیاست‌های استعماری ایجاد نمایند.

این پژوهش در پاسخ به این سوال اصلی که نقش رهبری نظام در کارآمدی دیپلماسی عمومی از طریق ارائه تصویر مثبت و مطلوب از جمهوری اسلامی ایران، چیست؟ با بهره‌مندی از روش جمع‌آوری داده‌ها از بیانات و سخنرانی‌های امام خمینی و مقام معظم رهبری، مطالعه سیاست‌های کلی نظام و اسناد بالادستی، این فرضیه را مورد بررسی قرار می‌دهد که رهبری نظام به لحاظ مقام مرجعیت دینی و شأن ولایت فقیه و رهبری نظام، نقش تعیین‌کننده‌ای را در ارائه تصویر مثبت از اسلام، گفتمان انقلاب اسلامی و چهره نظام جمهوری اسلامی ایران در میان مخاطبان عام و خاص، جوانان و فرهیختگان سایر ملت‌ها از طریق توسعه قدرت نرم کشور، ارائه جامعه‌الگو و نمونه، بیان الگوی تمدن اسلامی - ایرانی، تقویت روند بیداری اسلامی و مقابله با ایران‌هراسی و اسلام‌هراسی داشته است.

با توجه به بررسی‌های انجام شده مشخص گردید که منع مستقلى در این زمینه وجود ندارد اما کتاب و مقالاتی با عناوین مشابه و با رویکردی متفاوت به نگارش آمده است که در ادامه به برخی از این آثار اشاره می‌کنیم:

سروش، علی (۱۳۹۷)، دیپلماسی امام خمینی (ره)، دفتر نشر معارف، قم، در این کتاب به انواع، سطوح، ابزارها و ابعاد دیپلماسی در اندیشه سیاسی امام خمینی (ره) پرداخته شده است. اخوان کاظمی، بهرام (۱۳۹۱)، راهبردها و بایسته‌های سیاست خارجی و دیپلماسی جمهوری اسلامی از دیدگاه امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری، فصلنامه علمی-پژوهشی رهیافت انقلاب اسلامی، سال ششم، شماره ۱۹. در این مقاله ماهیت و نوع دیپلماسی اسلامی با رویکرد فرهنگی از منظر امام (ره) و مقام معظم پرداخته شده است. سیمبر، رضا؛ دانیال رضاپور، خسرو دانش (۱۳۹۵)، مخاطبان، اهداف و تقویت دیپلماسی عمومی از منظر آیت الله خامنه‌ای، فصلنامه علمی-پژوهشی «پژوهش‌های انقلاب اسلامی» انجمن علمی انقلاب اسلامی ایران، سال پنجم، شماره ۱۹. این مقاله اهداف و راه‌های تقویت دیپلماسی عمومی را از منظر مقام معظم رهبری بررسی کرده است. پاکیان، اسداله؛ احمد آذین (۱۳۹۸)؛ مسعود جعفری نژاد، بررسی ابعاد و شاخص‌های دیپلماسی عمومی مقام معظم رهبری در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران، فصلنامه پژوهش‌های سیاسی و بین‌المللی، سال دهم، شماره فوق العاده. در این مقاله دیپلماسی عمومی مورد نظر مقام معظم رهبری در سیاست خارجی را دارای مؤلفه‌هایی از قبیل به رسمیت نشناختن اسرائیل، تقویت خط امام (ره)، مجموعه‌سازی در سیاست خارجی و استفاده از ظرفیت‌های جهان اسلام می‌داند.

منابع فوق می‌تواند در انجام مقاله حاضر مورد استفاده قرار گیرد موضوع این پژوهش که ناظر به تصویر سازی است می‌تواند ادبیات مفهومی موجود را تقویت نماید.

چهارچوب مفهومی، دیپلماسی عمومی در قالب مدیریت تصویر

۱. دیپلماسی عمومی

دیپلماسی عمومی بعنوان اقداماتی برای تعامل و ارتباط با دیگر ملل و اندیشه‌ها بیان شده که هدف از آن استقرار و استمرار روابط طولانی مدت فرهنگ، ارزش‌ها و سیاست‌های نظام مورد نظر با جوامع دیگر است، که در واقع ابزاری برای نفوذ در دیگران بوده و موجب تقویت نفوذ یک کشور در میان مردم کشور دیگر (و نه حکومت) می‌شود. (رک: احدی، ۱۳۸۹: ۲۸) براین اساس وظیفه دیپلماسی عمومی، سازماندهی و انسجام بخشیدن به عملکرد و فعالیت‌هایی است که اهداف دولت را در ایجاد یک تصویر کلی از کشور در اذهان شهروندان کشورهای هدف، محقق می‌سازد. در واقع هدف از ارتباطات راهبردی، ایجاد یک تصویر کلی مطلوب است. (Taylor, in Snow, 2009, p. 12)

با توجه به تعریف فوق در یک نگاه کلی اهداف دیپلماسی عمومی را می‌توان به سه دسته

تقسیم کرد:

۱-۱. برقراری روابط بلند مدت

هدف اصلی دیپلماسی عمومی استقرار و استمرار روابط طولانی مدت فرهنگ، ارزش‌ها و سیاست‌های یک نظام سیاسی با سایر جوامع به صورت دوسویه است. گاه می‌تواند به تبیین ایدئولوژی در برابر مخاطب بپردازد و گاه می‌تواند در اندیشه او نفوذ کند. (ستوده و علویان،

۱۳۹۱: ۱۶۱)

۱-۲. شکل دهی به ایستارها و رفتارهای مخاطبین

دیپلماسی عمومی با هدف تأثیرگذاری بر افکار عمومی جهان از طریق کنترل ایده‌ها، باورها، هنجارها و در نهایت شکل دهی ایستارها و رفتارها در راستای اهداف مورد نظر صورت می‌

گیرد و از طریق رسانه های گروهی و به طور کلی با کمک ابزارهای فرهنگی و اطلاعاتی در پی ارائه تصویر مثبت از اهداف کشور و ملت می باشد. (رک: ستوده و علویان، ۱۳۹۱: ۱۶۲)

۱-۳. ایجاد تصویر مطلوب از کشور

هدف دیپلماسی عمومی ارائه تصویری مناسب از کشور خود به مخاطبان خارجی و کاهش شکاف احتمالی میان تصویر موجود و تصویر مطلوب در نزد مردمان سایر کشورها می باشد. بر این اساس هر کشوری باید مشخص کند که کدام تصویر از خود در ذهن دیگران را برای خویشتن مناسب و مفید می بیند. (رک: یزدان فام، ۱۳۹۳: ۲۴) در واقع، هدف از ارتباطات راهبردی، ایجاد یک تصویر کلی مطلوب است. (رحمانی، ۱۳۹۴: ۷۸) از این رو دیپلماسی عمومی از اهداف سیاست خارجی حمایت می کند و تلاش دارد تا چهره یک ملت را در جهان و نزد سایر ملل، بهبود بخشد. بر این اساس مهم ترین گام در این راستا، اعتماد سازی، احیای ظرفیت ها و بهره گیری از موقعیت ها، تقویت مهارت های ارتباطاتی در تصمیم گیری و برقراری ارتباط مؤثر جهت ایجاد ایستارها و باورهایی در راستای اهداف مورد نظر می باشد با توجه به تعریف و اهداف دیپلماسی عمومی می توان گفت که دیپلماسی عمومی مدرن دارای چهار ضلع می باشد:

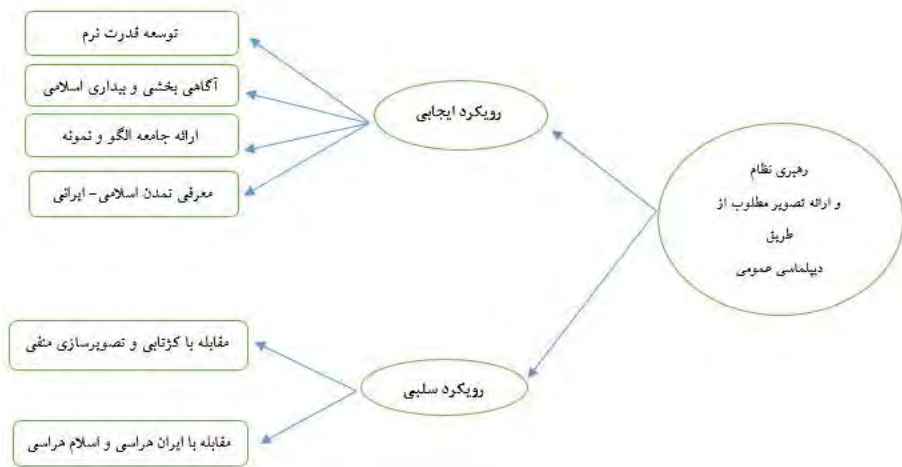
۱. مهم ترین ضلع دیپلماسی عمومی مربوط به مخاطبین در رده های مختلف است که هدف اصلی آن شکل دهی به افکار، ایستارها و رفتارهای آن ها جهت ایجاد تصویر ذهنی مورد نظر می باشد.
۲. ضلع دیگر آن بیان ارزش ها، آرمان ها و اهداف خود بصورت شفاف و واقع بینانه به مخاطبین می باشد.

۳. ضلع دیگر آن ناظر به اصول و اهداف سیاست خارجی است، بگونه ای که کشور بتواند با موفقیت منافع ملی را در محیط بین‌المللی تأمین نماید.

۴. یک ضلع دیگر آن معطوف به شیوه‌ها و ابزارهای القای پیام خود به مخاطبین است. تحقق اضلاع چهارگانه فوق در دیپلماسی عمومی منوط به آن است که یک کشور بتواند از طریق تأثیرگذاری بر هویت‌ها، رویه‌ها و گفتمان‌های موجود، ارزش‌ها، آرمان‌ها و اهداف خود را در قالب گفتمان‌های جدید و جذاب بوسیله فناوری‌های نوین، رسانه‌ها، فضای مجازی و جامعه شبکه‌ای محقق سازد. روندی که به شکل‌گیری تصاویر مثبت مخاطبین در راستای اهداف کشور مبدأ منتهی شود.

۲. رهبری نظام و کارآمدی دیپلماسی عمومی

مطالعه دیدگاه‌ها و مواضع امام خمینی و مقام معظم رهبری، نشان می‌دهد که در طول چهار دهه گذشته رهبری نظام از طریق بیانات و پیام‌های خود سیاست‌ها، راهبردها و اهداف نظام اسلامی را بصورت شفاف برای سایر ملت‌ها بیان نموده‌اند. این تبیین که دربرگیرنده آرمان‌ها، ارزش‌ها و واقعیت‌های رفتاری ایران در سیاست خارجی نیز می‌باشد؛ نه تنها کمک مؤثری به افزایش کارآمدی دیپلماسی عمومی نموده، بلکه دیپلماسی رسمی کشور را نیز در نیل به اهدافش حمایت کرده است. در یک نگاه کلی می‌توان نقش رهبری نظام را در دو رویکرد ایجابی و سلبی مورد مطالعه قرار داد. در رویکرد ایجابی تصویرسازی واقع‌بینانه از آرمان‌ها و اهداف اسلام و انقلاب مورد هدف می‌باشد و در رویکرد سلبی نحوه مقابله با کژتایی‌های دشمن و الغای تصاویر ذهنی منفی مورد توجه قرار می‌گیرد. نمودار زیر این رویکردها را نشان می‌دهد:

در این رویکردها، آنچه از اهمیت برخوردار است، ایجاد یک رابطه پایدار، هدفمند و منطبق با واقعیت است که رهبری نظام از طریق توسعه قدرت نرم نظام جمهوری اسلامی ایران، جهت‌دهی به افکار عمومی و آگاهی بخشی به ملت‌ها، شناساندن سلطه فرهنگی غرب و معرفی الگوهای مورد نظر تلاش می‌نماید تا تصاویر ذهنی واقعی شکل بگیرد و از تصاویر ذهنی غیر واقعی کاسته شود.

رویکرد ایجابی

۱. رویکرد ایجابی ناظر به بیان آرمانها و پیام اسلام و انقلاب بصورت روشن و شفاف توسط رهبری نظام برای سایر ملتهاست. در این رویکرد هدف از انقلاب اسلامی و شکل‌گیری نظام اسلامی برای مخاطبین بیان می‌شود. هدفی که بعنوان مخرج مشترک همه ملل محروم و مستضعف محسوب می‌شود.

۱-۱. توسعه قدرت نرم

یکی از شاخص های قدرت ملی و ارائه تصویر مطلوب از نظام جمهوری اسلامی ایران، بهره گیری از قدرت نرم است. ایران از ظرفیت ها و مؤلفه های ملی و دینی مناسب و لازم جهت تأثیرگذاری بر مخاطبان خارجی از طریق قدرت نرم برخوردار می باشد. امام خمینی و مقام معظم رهبری با کاربست این ظرفیت ها، علاوه بر آن که تصویر مطلوب و مثبت از انقلاب اسلامی ارائه می نمایند، زیرساخت های لازم را برای تولید قدرت و اعتبار ایران در مقابل تهدیدهای جنگ نرم جهان غرب به وجود می آورند.

در یک تعریف قدرت نرم به آن دسته از قابلیت ها و توانایی ها گفته می شود که با به کارگیری ابزارهایی چون فرهنگ، آرمان و یا ارزش های اخلاقی، به صورت غیر مستقیم بر منابع یا رفتارهای دیگر کشورها اثر می گذارد. (ابوالحسن شیرازی، ۱۳۹۶: ۱۴) و بر روی ذهنیت ها سرمایه گذاری می شود و از جذابیت برای ایجاد اشتراک بین ارزش ها و از الزام و وظیفه همکاری برای رسیدن به همه خواسته ها سود می جوید. (نای، ۱۳۸۷: ۴۶)

با پیروزی انقلاب اسلامی ایران، قدرت نرم ایران با ترکیب مؤلفه های اسلامی - ایرانی توانست فراتر از مرزهای ملی و به عنوان یک منبع الهام بخش با استقبال مردم مسلمان منطقه و جهان روبرو گردد. مطالعه دیدگاه امام خمینی (ره) نشان می دهد که قدرت نرم انقلاب ایران جهان شمول است. ایشان قدرت اسلام را فوق قدرت های مادی ابرقدرت ها دانسته و پیروزی ملت ایران را اتکاء به خداوند و معنویت می دانند. (صحیفه نور، ج ۵: ۲۹۰) امام ره می فرمایند: جمهوری اسلامی ایران با کسی جنگ ندارد؛ مستضعفین جهان به ایران و انقلاب اسلامی چشم دوخته اند. (همان، ج ۱۷: ۲۴۹) ایشان نسبت به مسئولیت های فراملی ایران معتقدند که نهضت برای اسلام نمی تواند محصور بماند؛ دعوتش برای همه عالم است. (همان، ج ۲۳: ۸۴) همچنین

از حمایت و برنامه ریزی ایران برای پیشبرد اهداف و منافع ملت محروم خبر می دهد. (همان، ج ۲: ۲۳۸) امام (ره) به تحقق وحدت بین دولت ها و ملت های مستضعف و مسلمان جهان تاکید دارند که باید به منزله یک دولت باشد؛ کانه یک جامعه هستند، یک پرچم دارند، یک کتاب دارند، یک پیغمبر دارند. (همان، ج ۶: ۱۲۲)

مقام معظم رهبری نیز آرمان گرایی و عقلانیت را اجزای قدرت نرم اسلامی می داند. (۱۳۹۵/۰۶/۲۸، <http://farsi.khamenei.ir>) و جوانمردی و مروّت انقلابی، صداقت، صراحت و اقتدار آن، این دامنه عمل جهانی و منطقه ای در کنار مظلومان جهان، را مایه سربلندی ایران و ایرانی می داند. (همان، ۱۳۹۷/۱۱/۲۲) ایشان ایستادگی جمهوری اسلامی ایران، مقابل آمریکا و زیر بار زور نرفتن ملت ایران، را حقیقتی جذاب برای دنیا دانسته که باید از این جاذبه برای نشر حقایق اسلام و ملت ایران استفاده کرد. (همان، ۱۳۹۸/۱۰/۳۰) و آن را عمق استراتژیک محبوبیت جمهوری اسلامی ایران در میان ملت های گوناگون می داند. (همان، ۱۳۸۴/۰۷/۲۴) امام خمینی و مقام معظم رهبری با ارائه اهداف، سیاست ها و توانمندی های نظام جمهوری اسلامی ایران، نقش مؤثری در استقبال ملل مستضعف، ستم دیده، بازتولید جریان مقاومت اسلامی، افزایش اشتیاق آنان به نقش آفرینی ایران در صحنه های منطقه ای و بین المللی و نیز بهره گیری از توان ارتباطی و رسانه ای برای انتقال پیام انقلاب به مخاطبان مسلمان و سایر ملت ها ایفا نموده اند.

بعد دیگر قدرت نرم انقلاب اسلامی ایران تاکید بر اخلاق انسانی و الهی است که از توان جذب کننده ای بالایی برخوردار است و می تواند از طریق دیپلماسی عمومی، قدرت نرم ایران را تقویت نماید. (رک: داداندیش و احدی، ۱۳۹۰: ۱۵۳) بعد دیگر قدرت نرم انقلاب اسلامی اندیشه و آرمان عدالت خواهانه است که تاثیر فزاینده ای بر رشد و گسترش بیداری اسلامی در

ملت های مظلوم دارد. (رک: دهشیری، ۱۳۸۸: ۱۱۰) تقویت و گسترش مؤلفه های قدرت نرم انقلاب که با مؤلفه های دینی و ملی و بهره گیری از تمام ظرفیت های موجود و نهفته در جاذبه های هویتی اسلامی و ایرانی وجود دارد (رک: ملک زاده، ۱۳۹۳: ۱۲۹) نقش موثری در تاثیر گذاری بر افکار عمومی ملتها دارد که همواره مورد تاکید رهبری نظام بوده است. بر این اساس، استفاده از قدرت نرم به منظور نشان دادن مشروعیت سیاست های انقلاب اسلامی را می توان چهره ای جدید از قدرت قلمداد کرد که در برگیرنده مؤلفه های فرهنگی، ایدئولوژیک، سیاسی و فکری است. (جهان بین و پارسا، ۱۳۹۲: ۱۵۶)

۱-۲. آگاهی بخشی و بیدار سازی ملت های تحت ستم

احیاگری و بیداری جهان اسلام با پیروزی انقلاب اسلامی معنا و مفهوم جدیدی پیدا کرد و از مرحله نظری و تئوری به مرحله عملی و اجرایی در آمد. امام خمینی و مقام معظم رهبری با به فعلیت در آوردن اسلام سیاسی و تلاش عملی در جهت گسترش فرهنگ مقاومت، عزت خواهی، مبارزه مستمر با جریان استکبار جهانی و صهیونیسم ستیزی بیشترین تأثیر را در آگاهی بخشی و بیداری مسلمانان داشته اند و حرکتی نظامند در جهت تبیین الگوی اسلامی مقابله با نظام سلطه و عمل به قاعده نفی سیل ارائه نموده اند.

بروز انقلاب اسلامی و برخی فعالیت های اسلام گرایانه کشورهای مختلف که بسیاری از آن ها، به شدت متأثر از انقلاب اسلامی بوده اند، در دو دهه گذشته، موجب شده است که جهان غرب به ظرفیت های اسلام در عرصه سیاسی توجه بیشتر نماید و به جای خطر سرخ کمونیستی برای خود، متصور خطر سبز اسلامی در دنیای پسا کمونیزم باشد. (بهروزی لک، ۱۳۸۵: ۱۴۶)

انقلاب اسلامی و پیام های وحدت آفرین امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری با احیای تفکر دینی، تبیین خصیصه جهانی و سیاسی اسلام، لزوم حضور دین در عرصه های مختلف سیاسی -

اجتماعی، تقویت انگیزه مردم به حرکت‌های آزادی‌خواهانه و استقلال‌طلبانه و نیز شکل‌دهی و تربیت قشر جدیدی از نخبگان سیاسی اسلام‌گرا، موجودیت‌بیداری و خیزش ملت‌های مسلمان در منطقه را فراهم آورده است. (اسکندری فاروجی و آفاحسینی، ۱۳۹۴: ۲۱)

رهبری نظام، توانست با افزایش سطح آگاهی و بیداری گسترده در بین مسلمانان محروم و ستمدیده، افزایش روحیه شهامت و شجاعت لازم در آنها و با تکیه بر خودباوری ملت‌ها و لزوم شناخت تجربه تاریخی و عملی جنبش‌های آزادیبخش، حرکت‌های مردمی را به مبارزه بر اساس اندیشه‌های انقلابی اسلام فراخواند.

از این رو، مهم‌ترین چالش‌ها برای آمریکایی‌ها و به ویژه اسرائیل موضوع بیداری اسلامی و بازگشت به اسلام و آمادگی برای ایثار و شهادت است. تحلیل‌گران و سیاستمداران تغییر جغرافیای فرهنگی، سیاسی و امنیتی منطقه را با پیروزی انقلاب اسلامی و اتخاذ سیاست مستقلانه و ضد استکباری جمهوری اسلامی کاملاً مرتبط می‌دانند. (دهقانی فیروزآبادی و اشراقی، ۱۳۹۵: ۱۲۲) چنانچه «دانیل پایس» رئیس انستیتوی پژوهش‌های سیاست خارجی آمریکا، وحشت غرب از تجدید حیات اسلام بعد از پیروزی انقلاب اسلامی در ایران و سرایت آن به سایر ملل مسلمان ابراز نگرانی می‌کند و می‌گوید که امروز مسلمانان به ایران نظر دارند و از آن الگو برداری می‌کنند. (جمال زاده، ۱۳۹۱: ۸۱)

امام خمینی (ره) معنی صدور انقلاب اسلامی را بیداری ملت‌ها و دولت‌ها بیان می‌کنند که از تحت سلطه بودن نجات یابند. (صحیفه نور، ج ۱۳: ۱۲۷) ایشان از کشورهای اسلامی و مستضعفان جهان می‌خواهد خود را بیابند و از عربده‌های شرق و غرب و وابستگان و تفاله‌های آنان نهراسند. (همان، ج ۱۵: ۶۱) از دیدگاه ایشان ملتی که بین ذلت و شهادت، دومی را انتخاب نموده است، شکست‌ناپذیر است. (همان، ج ۱۹: ۳۴۲)

رهبر معظم انقلاب نیز، برانگیختگی و آگاهی در میان امت اسلامی و مردم منطقه را نشان از حرکت بیداری اسلامی می‌دانند. (۱۳۹۰/۰۶/۲۶، <http://farsi.khamenei.ir>) معظم له همچنین توجه ملت‌ها به احکام اسلامی را شرط اساسی در ایجاد جهش و تحول می‌داند و ملت‌هایی که پشتشان زیر بار قدرت‌های بزرگ خم شده و زجر می‌کشند، را به خاطر دوری از اسلام می‌داند. (همان، ۱۳۶۹/۱۲/۲۳) ایشان معتقد است آمریکایی‌ها در دنیای اسلام آینده‌یی ندارند. حرکتی که امروز در این منطقه می‌کنند، ناشی از قدرت نیست؛ ناشی از احساس قدرت در اردوگاه اسلامی و قیام اسلامی و بیداری اسلامی است. (همان، ۱۳۸۴/۰۳/۱۴)

رهبری نظام با بهره‌گیری از ظرفیت‌های فرهنگی انقلاب و با راهبرد آگاهی بخشی و رهایی‌سازی امت اسلامی جبهه افکار عمومی ملت‌ها را در برابر حاکمان دست‌نشانده و سیاست‌های مداخله‌جویانه غرب و آمریکا خروشان نمود و با اعمال قدرت نرم و فرهنگی و در عین حال کارساز، منافع آمریکا را در جهان اسلام و به طور خاص در منطقه خاورمیانه به چالش کشاند.

۱-۳. ارائه جامعه الگو و نمونه

از جمله مؤلفه‌های مؤثر در دیپلماسی عمومی، داشتن یک جامعه الگو و نمونه می‌باشد. با پیروزی انقلاب اسلامی ایران، تحولی عظیم در ساختار سیاسی، اجتماعی و فرهنگی مردم ایران به وجود آمد و با جهت‌دهی رهبری نظام و استقبال عموم مردم کشور توانست مسیر توسعه، پیشرفت، ترقی، اقتدار و عظمت را پیماید و امنیت و نیازهای خود را از داخل تأمین کند. این نشان از مدیریت جهادی و زیرساخت‌های مستحکم و سازمان یافته دارد که جامعه ایران را الگو و نمونه برای سایر ملت‌ها می‌سازد. در این روش ابتدا باید تلاش کرد تا جامعه در داخل به یک ثبات سیاسی، اقتصادی فرهنگی و امنیتی برسد، جامعه‌ای متحد و یکپارچه شکل بگیرد و با اتکا به پشتوانه‌های محکم داخلی دستاوردها و تجربه‌های خود را به دیگران عرضه کند.

صدور انقلاب را باید در ارائه یک الگوی موفق از انقلاب به جهانیان جستجو کرد. الگویی که پاسخگوی نیازهای امروز جامعه و مظلومان و محرومان باشد. ساختن ایرانی قدرتمند و پیشرفته خود به خود با استقبال دیگران مواجه خواهد شد. (عراقی، ۱۳۹۴: ۴۵) اعلام شعار اتحاد ملی و انسجام اسلامی متضمن دو محور و مقوله اساسی در مسیر الگوپردازی ایران از نظام سیاسی موجود در درون و معطوف نمودن آن به اتحاد و انسجام ملل مسلمان و امت واحد اسلامی است. (حجازی، ۱۳۸۷: ۱۲) همچنین ایجاد جذابیت و نشان دادن چهره‌های توانا از کشور در داخل و تقویت این باور در میان مردم کشوری دیگر، در ایجاد وجهه بین‌المللی و ایجاد جذابیت برای مخاطبان خارجی تأثیر دارد. (ذولفقاری، ۱۳۹۲: ۲۰۷) و شاخص‌های مناسبی در ارزیابی میزان موفقیت یا ناکامی مؤلفه‌های سیاسی قدرت نرم و دیپلماسی عمومی یک کشور به حساب آید.

امام خمینی، انقلاب اصیل اسلامی در ایران را که متکی بر خدا و توده‌های مردم محروم بوده را به عنوان الگویی برای سایر ملل محروم جهان معرفی می‌نماید که با الهام‌گیری آن از سلطه استعمارگران و جهان‌خواران نجات می‌یابند. (صحیفه نور، ج ۱۸: ۳۵۱) ایشان رمز وحدت کلمه و اتکاء به اسلام را، برای همه اقشار مستضعفین به عنوان الگو معرفی می‌کند. (همان، ج ۶: ۹۵) و در جای دیگر فرمودند:

«پیروزی ملت مسلمان ایران بدون شک سرمشق خوبی برای سایر ملل ستمدیده جهان خصوصاً ملت‌های خاورمیانه خواهد بود که چگونه یک ملتی با اتکاء به ایدئولوژی انقلابی اسلام بر قدرت‌های عظیم فائق می‌آید.» (همان، ج ۳: ۲۶)

ارائه یک جامعه الگو و نمونه را می‌توان در سند نقشه جامع علمی کشور از منظر رهبر معظم انقلاب توضیح داد. دستیابی به آرمان‌های بلند نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران مستلزم تلاش همه جانبه در تمام ابعاد فرهنگی، علمی، اجتماعی و اقتصادی است. از این رو تدوین و اجرای

برنامه‌های پیشرفت در بازه‌های زمانی معین و اختصاص منابع لازم برای تحقق اهداف این برنامه‌ها از لوازم ضروری احراز جایگاهی در شأن ایران اسلامی است.

از منظر معظم له، مقوله علم و فناوری دارای سه شاخصه عدالت، معنویت و عقلانیت است. (www.msrt.ir) و مردم‌سالاری دینی نیز یکی از شاخصه‌های الگو و نمونه بودن ایران می باشد که توانسته است به خوبی بین خدامحوری و مردم محوری جمع کند. (۱۳۸۸/۰۵/۱۰، <http://farsi.khamenei.ir>) و الگوی غرب را به دلیل تهی بودن از ارزش های انسانی و معنویت، یک الگوی ناموفق می دانند. (همان، ۱۳۸۰/۰۴/۱۰)

ایشان همچنین در بیانات دیگر در مورد جمهوری اسلامی ایران می‌فرماید:

« الان جمهوری اسلامی ایران، در دنیا یک الگو و یک حقیقت واقعی و موضوع مجسم است و علیرغم ناباوری‌ها، یک واقعیت است. تأثیرات این الگوی واقعی در توجه اذهان به اسلام و به امکان تحقق آن از هزاران کتاب و سخنرانی بیشتر است؛ یعنی امروز در دنیای اسلام و در بین نخبگان و جوانان دنیای اسلام، این نسخه یک نسخه عملی، تحقق یافته و ملموس است.» (همان، ۱۳۸۳/۰۶/۳۱)

رهبری نظام در شکل دهی به نظام جمهوری اسلامی، هدایت آن تا تثبیت و گسترش، دولت سازی، ملت سازی و رسیدن به جامعه الگو و نمونه در داخل و الگویی موفق در برابر زیاده خواهی قدرت های بزرگ نقش اولیه را داشته است. این روند برای ملل محروم از جدابیت زیادی برای الگو گیری برخوردار است و می تواند در کارآمدی دیپلماسی عمومی کشور نقش موثری داشته باشد.

۱-۴. معرفی تمدن اسلامی - ایرانی

فرهنگ و تمدن از جمله شناسه‌های مهم و قابل استناد در جهت شناخت یک کشور است. ایران کشوری است با سابقه و دارای پیشینه تمدنی درخشان و میراث فرهنگی غنی و ارزشمند که در نزد جهانیان چهره‌ای شناخته شده و ممتاز دارد و از ظرفیت‌های بالای فرهنگی و تمدنی برخوردار است و این مسئله در ترسیم چهره‌ای مثبت از ایران در نزد افکار عمومی بسیار مؤثر بوده و پرستیژ و موقعیت ایران را به عنوان یک کشور متمدن و ارزشمند معرفی می‌نماید. از طرفی با پذیرش دین اسلام توسط مردم ایران، نوع ترکیب و تلاقی میان ارزش‌های ایرانی با ارزش‌های اسلامی ایجاد شد که بیش از پیش بر غنای تمدن ایران افزود و اینک به تمدن ایرانی - اسلامی شناخته می‌شود.

هویت جمهوری اسلامی ایران حاصل برآیند سه عنصر «هویت اسلام»، «انقلاب اسلامی» و «ایران» است. با تلفیق و ترکیب اسلامیت، انقلابی گری و ایرانیت هویت جمهوری اسلامی به عنوان یک دولت اسلامی و انقلابی که در قلمروی سرزمینی ایران استقرار یافته است، قوام می‌یابد. (دهقانی فیروزآبادی، ۱۳۸۶: ۷۷) پذیرش دین اسلام توسط ایرانیان، فرهنگ و تمدن ایران با آموزه‌های اسلامی عجین و روحیه شهادت طلبی، حق‌مداری، ظلم ستیزی و بیگانه ستیزی در برابر ظالمان از مؤلفه‌های اصلی فرهنگ ایرانی شد. (ستوده و ترکی، ۱۳۹۴: ۱۵۳) رهبری نظام در بیانات خود همواره با معرفی فرهنگ و تمدن اصیل ایرانی - اسلامی در گسترش آن نقش موثری داشته است.

رویکرد تمدنی بنیانگذار انقلاب اسلامی ایران مبتنی بر فرهنگ و آموزه‌های اسلامی است. ایشان در بررسی تمدن گذشته اسلامی، بیش از آنکه وجوه عینی و نظام اجتماعی آن را مورد نظر قرار دهند، به خاستگاه عقلانی و فرهنگ تمدن مسلمین توجه می‌کنند؛ تا جایی که می‌توان گفت از نگاه امام خمینی، تمدن یعنی فرهنگ. (دنگچی، ۱۳۹۴: ۱۰) در اندیشه امام (ره)، مکتب اسلام بر

خلاف مکاتب غیر توحیدی در تمام شئون فردی، اجتماعی، مادی، معنوی، فرهنگی، سیاسی، نظامی و اقتصادی جهت تربیت انسان و جامعه برنامه دارد. (امام خمینی، صحیفه نور، ج ۲۱: ۱۷۶) این سطح کلان بیانگر رویکرد تمدنی اسلام است که از ظرفیت های گسترده ای برای مواجهه با تمدن مادی غرب برخوردار است. از دیدگاه امام ره باید با تبلیغ فرهنگ اسلامی، به دورغ پراکنی های صداهاى خارجی پاسخ داد. (همان، ج ۱۷: ۱۵۷) و با فرهنگ اسلامی- انسانی، نسل های آینده را با روش انسان سازی و عدل پروری تربیت کرد. و تمدن اسلام را بر پایه شرافت و انسانیت استوار نمود. «(رک: همان، ج ۱۵: ۲۰۹)

مقام معظم رهبری نیز در تعریف تمدن اسلامی، آن را تمدنی می داند که با شاخصه های ایمان، علم و اخلاق و مجاهدت مداوم، اندیشه پیشرفته و اخلاق والا همراه بوده و نقطه رهایی از جهان بینی مادی و ظالمانه و اخلاق به لجن کشیده ای است که ارکان تمدن امروزی غربند. (جهان بین و معنی پور، ۱۳۹۳: ۳۲) ایشان همچنین وجود دو عنصر اساسی، یکی تولید فکر، یکی پرورش انسان را در تمدن اسلامی ضروری می دانند. (<http://farsi.khamenei.ir>، ۱۳۷۹/۰۷/۱۴)

و در تبیین هدف تمدن نوین اسلامی می فرمایند:

«هدف ایجاد یک حاکمیت اسلامی است که بتواند جامعه را به جامعه مورد نظر و آرمانی اسلام تبدیل بکند؛ ما دنبال این هستیم.» (همان، ۱۳۹۴/۰۸/۲۰)

امام خمینی و مقام معظم رهبری با بیان و ترویج ارزش های فرهنگی ایران و اسلام که اینک در جمهوری اسلامی ایران تبلور یافته است، ایران اسلامی را به عنوان ملتی متمدن و با فرهنگ سازنده و پیشرو معرفی می نمایند. ارتباط با مردم منطقه و تأثیرگذاری بر نخبگان علمی- فرهنگی سایر کشورها و همچنین فراهم ساختن بستر و زمینه لازم برای برقراری تماس با افکار

عمومی این کشورها از جمله مواردی هستند که با به کارگیری هویت و تمدن ایرانی می‌توانند به تقویت دیپلماسی عمومی کشور کمک نمایند.

۲. رویکرد سلبی

در دیپلماسی عمومی با رابطه‌سازی، نیازهای سایر کشورها، فرهنگ‌ها و مردمان، انتقال نقطه نظرات ما، تصحیح سوء برداشت‌ها و جستجوی عرصه‌های مشترک صورت می‌گیرد. (Kelley, 2009: 74) در واقع یک بعد مهم دیگر دیپلماسی عمومی مقابله با تصاویر ذهنی طرفهای رقیب یا دشمن است که در پی ایجاد انحراف در واقعیت‌ها و کاستن از جاذبه‌های پیام انقلاب اسلامی در نزد ملت‌ها می‌باشند. رهبری نظام در بیانات و مواضع خود به این سطح از دیپلماسی عمومی توجه خاصی نموده و با ظرافت و دقت برنامه‌های دشمن را شناسایی نموده و نسبت به آن واکنش نشان داده‌اند.

۲-۱. مقابله با کژتابی و تصویرسازی منفی

کشورهای مختلف در نزد افکار عمومی جامعه جهانی تصویرهای گوناگونی دارند که در قالب عناوین و مفاهیم کلی بیان می‌شوند. این تصویرها و برداشت‌ها از یک کشور طی دوره‌های مختلف و با توجه به سیاست‌ها، رفتار و مواضع اعلام شده آنها در داخل و بیرون از کشور شکل می‌گیرد و برای تأمین اهداف و منافع ملی خود در عرصه بین‌المللی مفید و مؤثر است. با پیروزی انقلاب اسلامی ایران سیاست قدرت‌های بزرگ در برابر آن مبتنی بر تقابل تا حد جنگ سرد به پیش رفت. این مسئله بر روابط ایران و آمریکا تأثیر بیشتری گذاشت؛ به گونه‌ای که آمریکا در راستای مخدوش نمودن چهره نظام جمهوری اسلامی ایران و کژتابی از انقلاب اسلامی در منطقه و نظام بین‌الملل اقدامات متعددی انجام داد. تمرکز سیاست خارجی

آمریکا بر رویکرد جنگ نرم در مقابله با نظام جمهوری اسلامی ایران با بودجه‌های کلان و ابزار نوین ارتباطی قرار گرفت (رک: گوهری مقدم و جاودانی مقدم، ۱۳۹۱: ۲۲) در واقع آمریکا تلاش نمود تا مانع گسترش اندیشه استقلال خواهانه ایران اسلامی شود و «تهدید ایران برای اعراب» را جایگزین «تهدید اسرائیل برای اعراب» نماید. (رک: دارا و بابایی، ۱۳۹۵: ۲۰۳)

رهبری نظام با رویکرد سلبی خود هرگونه کژتابی و انحراف توسط دشمن را با منطق اصیل اسلام رد کرده و اهداف و طرح‌های دشمنان را برای استمرار سلطه بر ملل محروم بازگو نمودند. از سوی دیگر رهبری نظام با تبیین و توصیف اهداف و ارزش‌های انقلاب اسلامی ایران از طریق مجاری اطلاع‌رسانی و تبلیغاتی، زمینه آگاهی و اطلاعات افکار عمومی ملل محروم را جهت مقابله با کژتابی‌های دشمنان افزایش داده‌اند.

امام خمینی پیام انقلاب اسلامی را آشنایی مستضعفان جهان با حکومت عدل اسلامی می‌داند که در مقابل دو بلوک شرق و غرب ایستاده است. (صحیفه نور، ج ۱۹: ۴۵) ایشان انقلاب ایران، برای خدا می‌داند که در جهت تحقق اهداف الهی در حرکت است و پیروزی ملت ایران، پیروزی مستضعفین جهان است. (همان، ج ۱۶: ۶۹) امام (ره) در پیامی از مسلمانان جهان خواست، که با جمهوری اسلامی ایران همصدا و هم‌جهت شده تا بساط چپاولگری از کشورهای اسلامی و بلاد مستضعفین برچیده گردد. (همان، ج ۱۵: ۱۲۶)

مقام معظم رهبری نیز بر پیام انقلاب اسلامی، تفکر و معارف اسلامی، با لحن و بیان روشنفکرانه و مترقی و با واژگان متناسب با هر دوره و زمان به دنیا تاکید دارند. (۱۳۸۰/۱۱/۱۷)، <http://farsi.khamenei.ir> ایشان انقلاب سلامی را موجب برافراشته نگاه داشتن، دو پرچم احیاء اسلام و پرچم عزت و سربلندی ایران و ایرانی می‌دانند که یک تجربه عملی از تحرک

حیات بخش اسلام است و برای امت اسلامی امیدآفرین و حرکت ساز می باشد. (همان، ۱۴/۰۳/۱۳۸۸)

یکی از راهبردهای غرب و آمریکا در طول چهار دهه گذشته جهت جلب افکار عمومی و تصویرپردازی منفی از ایران موضوع حقوق بشر بوده است. در این راهبرد ایران اسلامی به عنوان ناقض حقوق بشر معرفی شده است. رهبری نظام همواره به این ادعای کاذب واکنش نشان داده و با معرفی ایران و انقلاب اسلامی بعنوان حافظ حقوق بشر اسلامی، آن را از اهداف قیام انبیاء در طول تاریخ دانسته که با مبارزه با استبداد و اجرای عدل شناخته می شوند و انقلاب اسلامی دنباله رو این مکتب فکری می باشد.

امام خمینی نقش اعلامیه حقوق بشر در منطق «کارتر» را تا آنجا که پای منافع آن ها در کار است، می داند. (صحیفه نور، ج ۴: ۷۳) ایشان معتقدند که حقوق بشرشان برای بلعیدن ملل ضعیف می باشد. (رک: همان، ج ۲: ۱۴۵) ایشان مجسمه آزادی در آمریکا را دروغ شاخ دار می داند و هیاهوی این شیطان بزرگ را، کوتاه شدن دستش از ذخایر و منافع ایران ذکر می نمایند «(رک: همان، ج ۱۰: ۱۴۰)

مقام معظم رهبری نیز حمایت آمریکا از حقوق بشر را وقاحت دشمن دانسته که از آن به عنوان یک دکان و حربه، برای فشار دولت های مخالف خود علم می کنند. (۱۳۷۰/۱۰/۱۹، <http://farsi.khamenei.ir>) ایشان ورود این کشور به هر منطقه ای را جز ویرانی و کشتار و غارت منابع، چیزی دیگر نمی داند و در این زمینه می فرمایند:

«دفاع امثال آمریکا از حقوق بشر، برای ملت ها و مظلومان دنیا گریه آور است. برای بشریت، مصیبتی از این بالاتر نیست که مفاهیم و ارزش های انسانی، این طور در دست و پای این سیاست بازان خبیث بیفتد.» (همان، ۱۳۶۹/۰۹/۰۷)

بیانات و مواضع صریح رهبری نظام در برابر کژتابی‌ها و تصویرسازی منفی دشمن و تبیین پیام و اهداف انقلاب اسلامی، سیاست‌ها و استراتژی‌های جمهوری اسلامی ایران نه تنها افکار عمومی ملت‌ها را تحت تاثیر خود قرار داده است بلکه نقش مهمی در تقویت و فعال‌سازی دیپلماسی عمومی ایران خنثی‌سازی تبلیغات منفی دشمنان نظام داشته است.

۲-۲. مقابله با ایران هراسی و اسلام هراسی

پیروزی انقلاب اسلامی ایران و خارج شدن از بلوک غرب تأثیرات عمیقی بر معادلات منطقه‌ای و بین‌المللی بر جای گذاشت. از این‌رو آمریکا همیشه ضمن اظهار ناخوشایندی از این وضعیت به دنبال این بوده تا ایران را تهدیدی بزرگ و جدی برای جهان و منطقه معرفی نماید. ایران هراسی، اسلام هراسی و شیعه هراسی از جمله شگرد‌های آمریکا در این زمینه بوده است. بر همین اساس از مهم‌ترین اقدامات تبلیغی و روانی ایالات متحده در انجام پروژه ایران هراسی بوسیله تبلیغات رسانه‌ای و ایجاد عملیات روانی علاوه بر حوزه کشورهای غربی در حوزه کشورهای عربی و کشورهای منطقه نیز گسترش یافته است. (ملک محمدی و داودی، ۱۳۹۱: ۲۲۹) پیامد ایران هراسی، شکل‌گیری ائتلافی چرخ-پره‌ای با محوریت آمریکا و با اتخاذ استراتژی‌های موازنه‌گری سخت و نرم برای محدود کردن ایران است. (شریعتی‌نیا، ۱۳۹۸: ۱۹۲) سیاستمداران غرب با بهره‌گیری از چنین فضایی، به تحلیل اندیشه‌های ضد انقلاب اسلامی ایران پرداختند و تفکرات منفی علیه ایران، نظیر محور شرارت، بنیادگرایی اسلامی، برهم‌زننده نظم منطقه‌ای، کسب جایگاه رهبری جهان اسلام، به دنبال تسلیحات هسته‌ای بودن و حامی تروریست‌ها را در میان افکار عمومی گسترش دادند.

رهبری نظام با اتکاء بر ارزش‌های اسلامی و مؤلفه‌های قدرت نرم‌افزاری، روشنگری نسبت به اهداف سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران، نقش مهمی در شکست این پروژه دشمن

داشته اند. امام(ره)، به همه کشورهای اسلامی در منطقه پیشنهاد برادری و همکاری مشترک داد و خاطر نشان نمود، علیرغم آن که ایران قدرتمندترین دولت منطقه است، اما هیچ وقت قصد کشورگشایی نداشته است. (صحیفه نور، ج ۱۶: ۲۳۳)

از سوی دیگر امام ره به آگاه سازی مردم مسلمان می پردازد و می فرماید:

«ما همه با هم برادریم. برادران شیعه و سنی باید از هر اختلافی احتراز کنند. امروز اختلاف بین ما، تنها به نفع آن هایی است که نه به مذهب شیعه اعتقاد دارند و نه به مذهب حنفی و یا سایر فرق. آن ها می خواهند نه این باشد نه آن، راه را این طور می دانند که بین شما و ما اختلاف بیندازند. ما باید توجه به این معنا بکنیم که همه ما مسلمان هستیم و همه ما اهل توحید هستیم.» (همان، ج ۱۲: ۲۵۹)

از منظر مقام معظم رهبری، ایران هراسی و هلال شیعی شعار می انحرافی است که از جانب حکام مرتجع عرب و غرب و به ویژه آمریکایی ها مطرح می شود تا از طرفی بر گستره نفوذ معنوی و قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران کاسته شود و از طرفی دیگر برای حفظ رژیم صهیونیستی غاصب در منطقه است. (۱۳۹۳/۰۳/۰۶، <http://farsi.khamenei.ir>)

ایشان همچنین می فرمایند:

«ما هرگز انقلاب اسلامی را، انقلابی صرفاً شیعی یا ملی گرا و ایرانی ندانسته و نخوانده ایم و در این مدت هرچه هزینه داده و تهدید شده ایم، به علت اسلام گرایی و امت گرایی و شعار وحدت و تقریب مذاهب و آزادی و عزت برادران مسلمان از شرق آسیا تا عمق آفریقا و اروپا بوده است.» (همان، ۱۳۹۰/۱۱/۱۴)

بیانات و مواضع رهبری نظام در ارائه تصویر مطلوب و مثبت از ایران در مقابل عملیات روانی دشمن باعث شکل گیری افکار و اندیشه های طرفدار انقلاب اسلامی در میان سایر ملتها

شده است، حامیانی که علی رغم تبلیغات سنگین آمریکا و غرب در مناسبت های گوناگون در کشورهای خود از اهداف و آرمانهای انقلاب اسلامی دفاع نموده و همواره پیوند عمیق خود را با ملت ایران حفظ کرده اند. برگزاری مراسم روز قدس از سوی مسلمانان جهان، حمایت از بیداری اسلامی و گرمی داشت یاد و خاطره امام ره در چهاردهم خرداد هر سال در میان طرفداران انقلاب اسلامی نشان دهنده دریافت پیام انقلاب و اسلام توسط ملل تحت ستم است که امام (ره) معمار آن بوده و مقام معظم رهبری آن را تداوم بخشیده است.

نتیجه گیری

مدیریت تصویر با هدف افزایش اعتبار و کسب اعتماد جهانی، نقش بسزایی در پذیرش اذهان عمومی و برقراری روابط با دوام و کاهش تنش دارد. بر این اساس کشورها در پی ایجاد تصویری مثبت از کشور خود در نزد ملل دیگر هستند. با توجه به تلاش دشمنان انقلاب اسلامی ایران جهت کژتابی و تصویرسازی منفی از اسلام و ایران در قالب اسلام هراسی و ایران هراسی، توجه به دیپلماسی عمومی را مضاعف می سازد. رهبری نظام همواره نقش مؤثری در ارائه تصویر مطلوب از نظام جمهوری اسلامی ایران، فعال سازی قدرت نرم، معرفی تمدن اسلامی- ایرانی، حمایت های مادی و معنوی به مردم مسلمان و ملل تحت ستم، آگاهی بخشی به ملت ها نسبت به اقدامات سلطه جویانه آمریکا و متحدانش داشته است. رهبری نظام در جایگاه مرجع دینی و قدرت سیاسی خود با بیانات و مواضع شفاف نه تنها به راهبردها و سیاست های دشمنان جهت ایجاد کژتابی و انحراف در واقعیت های اسلام و انقلاب پاسخ داده بلکه با حمایت همه جانبه از ملل تحت ستم به روند تاثیر گذاری دیپلماسی عمومی کشور جهت تحقق بخشیدن به اهداف والای انقلاب اسلامی کمک نمود است.

منابع

- (۱) امام خمینی، سید روح الله (۱۳۶۹). صحیفه نور، تهران: سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی و انتشارات سروش.
- (۲) احدی، افسانه (۱۳۸۹)، دیپلماسی عمومی: چهارچوب مفهومی و نظری در محمود واعظی؛ دیپلماسی عمومی و سیاست خارجی، تهران: مجمع تشخیص مصلحت نظام، مرکز تحقیقات استراتژیک، گروه پژوهشی سیاست خارجی.
- (۳) ابوالحسن شیرازی، حبیب اله (۱۳۹۶). «دیپلماسی فرهنگی و نقش انجمن‌های دوستی در روابط بین‌الملل»، فصلنامه روابط بین‌الملل، سال دهم، شماره ۲۸.
- (۴) اسکندری فاروجی، ابوالفضل؛ علیرضا آقا حسینی (۱۳۹۴). «کاربست دیپلماسی عمومی در صدور انقلاب اسلامی»، فصلنامه مطالعات انقلاب اسلامی، سال دوازدهم، شماره ۴۳.
- (۵) بهروزی لک، غلامرضا (۱۳۸۵). «اسلام سیاسی و جهانی شدن»، فصلنامه مطالعات راهبردی، سال ۹، شماره ۱، بهار.
- (۶) جهان‌بین، فرزاد؛ مسعود معینی پور (۱۳۹۳). «فرآیند تحقق تمدن اسلامی از منظر حضرت آیت الله خامنه‌ای»، فصلنامه مطالعات انقلاب اسلامی، سال یازدهم، شماره ۳۹.
- (۷) جهان‌بین، فرزاد؛ مونا پارسا (۱۳۹۲). «راهبردهای ارتقاء قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران در جهان اسلام بر اساس مدل (SWOT) (از منظر مقام معظم رهبری)»، فصلنامه مطالعات سیاسی جهان اسلام، سال دوم، شماره ۵۱.
- (۸) جمال زاده، ناصر (۱۳۹۱). «قدرت نرم انقلاب اسلامی ایران و نظریه صدور فرهنگی انقلاب (با تأکید بر بیداری اسلامی در منطقه)»، فصلنامه پژوهشنامه انقلاب اسلامی، سال اول، شماره ۴.
- (۹) حجازی، سید حسین (۱۳۸۷). «ظرفیت‌های قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران در مقابله با تهدیدات نرم آمریکا، گزارش جمهور، (مرکز پژوهش و اسناد ریاست جمهوری)»، ضمیمه فصلنامه تخصصی نامه دولت اسلامی، شماره ۲۶ و ۲۷.
- (۱۰) داداندیش، پروین؛ افسانه احدی (۱۳۹۰). «جایگاه دیپلماسی عمومی در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران»، فصلنامه روابط خارجی، سال سوم، شماره اول.
- (۱۱) دارا، جلیل؛ محمود بابایی (۱۳۹۵). «شیعه‌هراسی و ایران هراسی: راهبرد آمریکا برای حفظ رژیم صهیونیستی»، فصلنامه مطالعات انقلاب اسلامی، سال سیزدهم، شماره ۴۴.

- ۱۲) دهقانی فیروزآبادی، سید جلال (۱۳۸۶). «هویت و منفعت درسیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران»، مجموعه مقالات منافع ملی جمهوری اسلامی ایران، تهران، پژوهشکده مطالعات راهبردی.
- ۱۳) دهقانی فیروزآبادی، سید جلال؛ علیرضا اشراقی (۱۳۹۵). «ارزیابی دکترین و اهداف راهبردی آمریکا در تقابل با اسلام و جمهوری اسلامی ایران»، فصلنامه رهیافت انقلاب اسلامی، سال دهم، شماره ۳۷.
- ۱۴) دهشیری، محمدرضا (۱۳۸۸). بازتاب مفهومی و نظری انقلاب اسلامی ایران در روابط بین‌الملل، تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی.
- ۱۵) دنگچی، مهدی (۱۳۹۴). «احیای تمدن اسلامی از نگاه امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری»، فصلنامه علمی - تخصصی فرهنگ پژوهش، شماره ۲۲.
- ۱۶) ذولفقاری، مهدی (۱۳۹۲). «اثرگذاری قدرت نرم در دیپلماسی عمومی»، تألیف ناصر جمال زاده، مجموعه مقالات قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران، تهران: دانشگاه امام صادق (ع).
- ۱۷) رحمانی، منصور (۱۳۹۴). «دیپلماسی عمومی و سیاست خارجی»، فصلنامه مطالعات راهبردی جهانی شدن، سال ششم، شماره پانزدهم.
- ۱۸) ستوده، محمد؛ مرتضی علویان (۱۳۹۱). «زاهکارهای دیپلماسی عمومی و رسمی ایران در مواجهه با اسلام هراسی غرب»، فصلنامه علوم سیاسی، سال پانزدهم، شماره پنجاه و هشتم.
- ۱۹) ستوده، محمد؛ هادی ترکی (۱۳۹۴). «بیداری اسلامی و سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران: فرصت‌ها، تهدیدها و راهبردها»، فصلنامه علوم سیاسی، سال هجدهم، شماره هفتاد و یکم.
- ۲۰) شریعتی‌نیا، محسن (۱۳۸۹). «ایران هراسی: دلایل و پیامدها»، فصلنامه روابط خارجی، سال دوم، شماره ششم.
- ۲۱) عراقی، غلامرضا (۱۳۹۴). فرصت‌ها و چالش‌های صدور انقلاب اسلامی و راهبردهای ارتقاء آن در عصر بیداری اسلامی، دانشگاه باقرالعلوم (ع).
- ۲۲) گوهری مقدم، ابوذر؛ مهدی جاودانی مقدم (۱۳۹۱). «جایگاه سیاست‌های حمایت‌گرایانه آمریکا در جنگ نرم علیه انقلاب اسلامی ایران»، فصلنامه پژوهشنامه انقلاب اسلامی، سال اول، شماره ۳.
- ۲۳) ملک محمدی، حمیدرضا؛ مهدی داودی (۱۳۹۱). «تأثیر ایران هراسی بر سیاست‌های نظامی امنیتی کشورهای شورای همکاری خلیج فارس»، فصلنامه سیاست، دوره ۴۲، شماره ۲.
- ۲۴) ملک زاده، محمد (۱۳۹۳). «مؤلفه‌های دینی و ملی قدرت نرم نظام جمهوری اسلامی ایران»، فصلنامه علوم سیاسی، سال هفدهم، شماره شصت و هشتم.

۲۵) نای، جوزف (۱۳۸۷). قدرت نرم؛ ابزارهای موفقیت در سیاست بین‌الملل، ترجمه سید محسن روحانی، مهدی ذولفقاری، تهران، انتشارات دانشگاه امام صادق(ع).

۲۶) یزدان فام، محمود (۱۳۹۳). دیپلماسی عمومی جمهوری اسلامی ایران، تهران، پژوهشکده مطالعات راهبردی.

27) Taylor (2009). Ph., Public Diplomacy and Strategic Communications, in Snow, Nancy, and Philip M. Taylor, Routledge Hand-book of public Diplomacy, New York and London.

28) Kelley, John Robert (2009). "Between "Take-offs" and "Crash Landings", Situational Aspects of Public Diplomacy, "in Nancy Snow and Philip M.

